

Центральноукраїнський національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра експлуатації та ремонту машин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Кириченко А.М

08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 208 – Агроінженерія

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Технічний сервіс сільськогосподарської техніки

(шифр і назва напрямку підготовки)

Факультет будівництва, транспорту та енергетики

(назва факультету)

2024-2025 навчальний рік

Розробники: к.т.н., доцент кафедри експлуатації та ремонту машин Олег БЕВЗ,
к.т.н., доцент кафедри експлуатації та ремонту машин Руслан ОСІН

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри експлуатації та ремонту машин

Протокол від « 29 » серпня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри експлуатації та ремонту машин

(підпис) Сергій МАГОПЕЦЬ
(прізвище та ініціали)

Декан факультету будівництва, транспорту та енергетики

(підпис) Володимир ЯЦУН
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань <u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u> (шифр і назва)	Цикл фахової підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>208 – Агроінженерія</u> (шифр і назва) Освітня програма: <u>«Технічний сервіс сільськогосподарської техніки»</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр:	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 3,1	Освітній рівень: магістр	24 год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	84 год.
		Вид контролю	
		екзамен	екзамен

Мова навчання українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: набуття здобувачем вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку; надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни є формування компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми.

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі агропромислового виробництва та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння аспектів професійної діяльності

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 1. Здатність розв'язувати складні управлінські задачі та проблеми в сфері сільськогосподарського виробництва.

ФК 14. Здатність гарантувати екологічну безпеку у сільськогосподарському виробництві.

ФК 15. Здатність комплексно впроваджувати організаційно управлінські і технічні заходи зі створення безпечних умов праці в АПК.

При вивченні дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступні програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПРН 1. Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою.

ПРН 3. Знати, розуміти і застосовувати норми законодавства, що стосуються професійної діяльності

ПРН 6. Приймати ефективні рішення стосовно форм і методів управління інженерними системами в АПК.

ПРН 18. Застосовувати багатокритеріальні моделі прийняття рішень у детермінованих умовах та в умовах невизначеності під час вирішення професійних завдань.

ПРН 21. Розробляти заходи з охорони праці в сфері сільськогосподарського виробництва відповідно до чинного законодавства.

Набути соціальних навичок (soft-skills):

– здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1. Охорона праці в галузі (викладач Олег БЕВЗ).

Тема 1. Вступ до охорони праці як нормативної дисципліни.

- 1.1. Охорона праці, її предмет, об'єкт, методологічні основи.
- 1.2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
- 1.3. Основні етапи розвитку вчення про охорону праці.
- 1.4. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні та інших державах. Невиробничий травматизм.
- 1.5. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
- 1.6. Основні поняття в галузі ОП.

Література: [1-10].

Тема 2. Система управління охороною праці на підприємстві.

- 2.1. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП).
- 2.2. Настанова з систем управління охороною праці. МОП-СУОП 2001. ILO-OSH 2001.
- 2.3. Система менеджменту охорони праці та промислової безпеки.
- 2.4. Розробка системи управління охороною праці (СУОП).
- 2.5. Системи менеджменту гігієни і безпеки праці. OHSAS 18001: 2007.
- 2.6. Політика в галузі охорони праці.
- 2.7. Ефективність функціональної структури СУОП.
- 2.8. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
- 2.9. Функціональні обов'язки з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства.
- 2.10. Оцінка стану безпеки праці в організації.
- 2.11. Стимулювання за досягнуті результати.
- 2.12. Порядок заохочення працюючих за дотримання вимог охорони праці.
- 2.13. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів

місцевого самоврядування.

Література: [1-10].

Тема 3. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

- 3.1. Класифікація нещасних випадків і взяття їх на облік.
- 3.2. Розслідування та облік нещасних випадків.
- 3.3. Огляд місця, де стався нещасний випадок.
- 3.4. Опитування потерпілого, свідків та посадових осіб.
- 3.5. Визначення причин нещасного випадку.
- 3.6. Методи дослідження виробничого травматизму.
- 3.7. Профілактика нещасних випадків.
- 3.8. Засоби захисту, що застосовуються для попередження нещасних випадків на виробництві.

Література: [1-10].

Тема 4. Вимоги безпеки при обслуговуванні і ремонті техніки в АПК.

- 4.1. Загальні вимоги.
- 4.2. Миття техніки, агрегатів, вузлів та деталей.
- 4.3. Перевірка технічного стану транспортних засобів.
- 4.4. Технічне обслуговування і зберігання техніки.
- 4.5. Обов'язкові роботи з обслуговування та ремонту техніки.
- 4.6. Шиномонтажні роботи.
- 4.7. Мідницькі роботи.
- 4.8. Фарбувальні роботи.
- 4.9. Акумуляторні роботи.
- 4.10. Використання вантажопідйомних і транспортних засобів.
- 4.11. Безпека праці під час роботи машинно-тракторних агрегатів.

Література: [2].

Тема 5. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності, актуальні проблеми в наукових дослідженнях.

- 5.1. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.
- 5.2. Медичний огляд працівників певних категорій.
- 5.3. Нормування шкідливих речовин в повітрі робочої зони.
- 5.4. Організація безпечної роботи електроустановок.
- 5.5. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах.
- 5.6. Вимоги безпеки праці під час експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.
- 5.7. Загальні заходи та засоби нормалізації мікроклімату та теплозахисту.
- 5.8. Важкість праці: динамічні, статичні навантаження; напруженість праці;

увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

Література: [1-10].

Тема 6. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах АПК.

6.1. Категорії приміщень і будівель за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

6.2. Класифікація вибухо- і пожежонебезпечних зон.

6.3. Класифікація будівель і споруд за ступенем вогнестійкості.

6.4. Протипожежні перешкоди.

6.5. Основні причини виникнення горючого середовища і загорання в електричному устаткуванні.

6.6. Утримання евакуаційних шляхів і виходів.

6.7. Експертиза проектної документації на пожежну безпеку.

6.8. Державний пожежний нагляд.

6.9. Первинні засоби гасіння пожеж.

6.10. Пожежна техніка.

6.11. Оснащення об'єктів первинними засобами пожежогасіння.

6.12. Протипожежне водопостачання.

6.13. Забезпечення безпечної евакуації персоналу.

Література: [1-6].

Змістовний модуль 2. Цивільний захист (викладач Руслан ОСІН).

Тема 7. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій.

7.1. Поняття, основні принципи та завдання цивільного захисту.

7.2. Завдання та обов'язки суб'єктів господарювання з цивільного захисту.

7.3. Моніторинг надзвичайних ситуацій.

7.4. Урядова інформаційно-аналітична система з надзвичайних ситуацій.

7.5. Методичні положення ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки.

7.6. Аналіз та прогнозування ризиків НС.

Література: [11-14].

Тема 8. Планування заходів з питань цивільного захисту.

8.1. Планування заходів реагування на надзвичайні ситуації.

8.2. Структура та зміст планів цивільного захисту суб'єктів господарювання.

Література: [11-14].

Тема 9. Захист населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій.

9.1. Основні види захисту.

9.2. Засоби індивідуального та медичного захисту.

Література: [15, 16].

Тема 10. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

10.1. Прогнозування надзвичайних ситуацій.

10.2. Характеристика зон радіаційного, хімічного та біологічного зараження.

10.3. Узагальнена оцінка надзвичайних ситуацій.

10.4. Попередження надзвичайних ситуацій.

Література: [11-14, 17].

Тема 11. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

11.1. Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим.

11.2. Поняття державного резерву, його склад, призначення.

11.3. Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного, регіонального та місцевого резерву.

11.4. Координація організації торгівлі продуктами харчування і товарами першочергового вжитку для постраждалого населення.

11.5. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС.

Література: [15, 16].

Тема 12. Структурно-функціональна модель протидії надзвичайним ситуаціям на підприємствах АПК.

12.1. Структурно-функціональна модель протидії надзвичайним ситуаціям на підприємствах АПК.

12.2. Загальні принципи планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів надзвичайних ситуацій.

12.3. Стійкість роботи суб'єктів господарювання під час надзвичайних ситуацій.

12.4. Заходи підвищення стійкості об'єкта господарської діяльності.

Література: [11-14].

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Змістовний модуль 1. Охорона праці в галузі (викладач Олег Бевз).</i>								
Тема 1. Вступ до охорони праці як нормативної дисципліни	4	2	-	2	4	-	-	4
Тема 2. Система управління охороною праці на підприємстві	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 3. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків	8	2	2	4	8	-	1	7
Тема 4. Вимоги безпеки при обслуговуванні і ремонті техніки в АПК	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 5. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності, актуальні проблеми в наукових дослідженнях	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 6. Основні заходи пожежної профілактики на об'єктах АПК	8	2	-	6	8	-	-	8
<i>Разом по першому модулю</i>	<i>46</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>26</i>	<i>46</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>43</i>
<i>Змістовний модуль 2. Цивільний захист (викладач Руслан Осін).</i>								
Тема 7. Моніторинг та сценарний аналіз виникнення і розвитку надзвичайних ситуацій	6	2	-	4	6	-	-	6
Тема 8. Планування заходів з питань цивільного захисту	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 9. Захист населення і територій в умовах надзвичайних ситуацій	8	2	2	4	8	-	1	7
Тема 10. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 11. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту	6	2	-	4	6	-	-	6
Тема 12. Структурно-функціональна модель протидії надзвичайним ситуаціям на підприємствах АПК.	8	2	2	4	8	-	-	8
<i>Разом по другому модулю</i>	<i>44</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>24</i>	<i>44</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>41</i>
Всього за семестр	90	24	16	50	90	4	2	84

5. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Практична робота 1. Розробка, погодження та затвердження інструкцій з охорони праці.	2	-
2	Практична робота 2. Методи аналізу виробничого травматизму.	2	1
3	Практична робота 3. Атестація робочих місць за умовами праці.	2	-
4	Практична робота 4. Визначення та структурно-функціональний аналіз та моделювання процесу виникнення небезпечних ситуацій і аварій в галузі.	2	-
5	Практична робота 5. Засоби індивідуального захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.	2	-
6	Практична робота 6. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного забруднення.	2	1
7	Практична робота 7. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах хімічного зараження.	2	-
8	Практична робота 8. Захисні споруди сил цивільного захисту та вимоги, що висуваються до них.	2	-
	Разом	16	2

6. Самостійна робота.

Самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти розрахована на формування практичних навичок у роботі здобувача вищої освіти зі спеціальною літературою орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем захисту населення.

Самостійна робота здобувача вищої освіти включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення тем або питань, передбачених робочою програмою для самостійного вивчення;
- підготовку звіту з виконаної самостійної роботи;
- підготовку звіту з практичних робіт;
- підготовку до проходження рубіжних контролів.

Тематика завдань для самостійної роботи.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
<i>Тема 1</i>			
1	Як забезпечується охорона праці на різних етапах становлення та функціонування виробничої системи. <i>Література: [1-4].</i>	2	4
<i>Тема 2</i>			
2	Розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Економічне стимулювання функціонування СУОПГ. <i>Література: [1-5].</i>	4	8
<i>Тема 3</i>			
3	Фактори, які можуть спричинити професійні захворювання у галузі. Облік аварій I і II категорії. <i>Література: [1-3, 7].</i>	4	7
<i>Тема 4</i>			
4	Вимоги безпеки під час обслуговування сільськогосподарської техніки. <i>Література: [2].</i>	6	8
<i>Тема 5</i>			
5	Застосування доцільних режимів праці та відпочинку, раціональна організація виробничого процесу і робочих місць. Важкість праці: динамічні та статичні навантаження. <i>Література: [1-7].</i>	4	8
<i>Тема 6</i>			
6	Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі. Розробити план евакуації та інструкцію з пожежної безпеки для ремонтної майстерні. <i>Література: [1-9].</i>	6	8
<i>Тема 7</i>			
7	Небезпеки, що можуть спричинити надзвичайні ситуації. <i>Література: [11-14].</i>	4	6
<i>Тема 8</i>			
8	Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. <i>Література: [11-13].</i>	4	6
<i>Тема 9</i>			
9	Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій. <i>Література: [17].</i>	4	7
<i>Тема 10</i>			
10	Забезпечення заходів і дій в межах ЄДСЦЗ. <i>Література: [15-17].</i>	4	8

1	2	3	4
<i>Тема 11</i>			
11	Заходи і дії ЦЗ в рамках профільної підготовки. <i>Література: [11-14].</i>	4	6
<i>Тема 12</i>			
12	Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на потенційно небезпечних об'єктах. <i>Література: [18].</i>	4	8
	<i>Разом</i>	50	84

7. Методи навчання.

Методи навчання – це засоби взаємопов'язаної діяльності викладача і здобувача вищої освіти, спрямованої на вирішення завдань навчання, виховання і розвитку.

Особливістю деяких методів навчання у вищій школі є певна бінарність, тобто тотожність окремим формам організації навчального процесу. Це пояснюється багатофункціональністю педагогічних явищ та процесів. Так, лекція - це метод навчання і водночас форма організації навчання.

Методи навчання за джерелом знань поділяють на словесні, наочні, практичні.

Лекція як метод навчання має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета, вона не тільки стимулює конкретно-образне мислення, а й активізує логічне мислення слухачів, послідовно з'ясовує всі пункти плану. Висунені в лекції ідеї викладають на високому рівні, але з урахуванням рівня підготовки слухачів, усі поняття та терміни пояснюють, аргументують, при цьому широко застосовують наочність, активізують увагу слухачів тощо. Предметом лекції має бути вивчення складних об'єктів, явищ, подій, процесів, що мають між собою зв'язки і залежності при-чинно-наслідкового характеру.

Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Спостереження як метод навчання забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності, як-от: робота механізмів, систем тощо. Воно може проводитися безпосередньо або за допомогою спеціальних приладів.

Ілюстрація - показ ілюстрованих посібників (плакатів, карт, малюнків на дошці, таблиць тощо). Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді.

Демонстрація - передбачає показ матеріалів у динаміці: демонстрація роботи приладів, технічних пристроїв, різного роду препаратів та дослідів, відеопроекти чи кінофрагменти та ін.

Виробнича (технологічна) практика як метод навчання застосовується для формування практичних, організаторських умінь та навичок, а в деяких випадках для проходження всієї виробничої ієрархії від робітника нижчої кваліфікації до фахівця з вищою освітою (інженера, педагога, агронома та ін.).

Методи навчання за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самотійна робота здобувача вищої освіти (з книгою, курсова, магістерська робота).

Самотійна робота з книгою. Сутність цього методу полягає в організації самотійної роботи здобувача вищої освіти над друкованим текстом. Це самотійне вивчення за підручниками, посібниками та іншими джерелами тем і розділів, визначених викладачем для самотійного опанування. Ця робота вимагає певних записів:

- складання плану;
- запис у стислій формі основних положень матеріалу, що вивчається;
- конспектування - стислий виклад суті прочитаного;
- реферування - виклад якогось питання згідно з одним або кількома джерелами з обґрунтуванням власних міркувань;
- складання анотації прочитаного - подання стислої характеристики змісту книги, статті тощо;
- рецензування — складання критичного відгуку про матеріал, що самотійно вивчався.

Навчальні диспути чи дискусії як методи навчання базуються на обміні думками між здобувачами вищої освіти, викладачами та здобувачами вищої освіти. Ці методи сприяють формуванню вмінь мислити самотійно, виважено аргументувати свої думки та поважно ставитися до думок інших. Наукова суперечка не лише поглиблює знання здобувачів вищої освіти, а й викликає особливий інтерес до навчання.

Методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Мотиваційна сторона процесу навчання містить три групи мотивів: зовнішній (заохочування та засудження), змагальні (успіх порівняно з кимось або із самим собою), внутрішні (розкриваються як підґрунтя для плідної діяльності). Внутрішні мотиви забезпечують найбільш стійкий інтерес до навчання, отже, використання викладачем інноваційних технологій навчання активізує, цілеспрямовано розвиває та поглиблює пізнавальний інтерес, цьому ж сприяє залучення здобувачів вищої освіти до експериментальних досліджень. Мотив обов'язку і відповідальності формується також за допомогою пояснення соціальної значущості навчання, місця і ролі освіти в житті суспільства, держави, діяльності суб'єктів освіти тощо.

Практика свідчить, що всі методи взаємопов'язані та взаємозумовлені. Уміння застосовувати ті чи інші методи на практиці визначаються індивідуальним

стилем діяльності викладача вищої школи, рівнем його науково-методичної підготовки, педагогічної майстерності тощо.

8. Критерії та засоби оцінювання.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів на першому занятті:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) - заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу; оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання,

передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) - заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) - заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) - виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (35 балів, F) - виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист»

Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль 1										ЗК1
T1	T2	ПР1	T3	ПР2	T4	ПР3	T5	ПР4	T6	
2	3	3	3	4	2	4	2	4	3	30
Змістовий модуль 2										ЗК2
T7	T8	ПР5	T9	ПР6	T10	ПР7	T11	T12	ПР8	
2	2	4	3	3	3	4	3	2	4	30

Примітка: T1, T2...T12 – бали за вивчення теми і тесту, ПР1, ПР2...ПР8 – бали за практичні роботи, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Протягом семестру здобувач може отримати max. 60 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 30 балів, другий рубіжний контроль – 30 балів; 40 балів виносяться на екзамен.

9. Методичне забезпечення.

1. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист» спеціальності 208 «Агроінженерія» ОПП «Технічний сервіс сільськогосподарської техніки» /Укл.: О.В. Бевз, Р.А. Осін, С.О. Магопечь. Під загальною редакцією Бевза О.В. – Кропивницький: ЦНТУ, 2024 – 138 с. <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/14609>

10. Рекомендовані джерела інформації.

Література з охорони праці в галузі.

1. Зеркалов Д.В. Охорона праці в галузі: Загальні вимоги. Навчальний посібник. – К.: «Основа». 2011. – 551 с.

2. Пістун І.П. Охорона праці в сільському господарстві: (технічне обслуговування і ремонт машин сільськогосподарського виробництва) / Ігор Павлович Пістун, Василь Васильович Хом'як, Йосип Васильович Хом'як. – Суми: Університетська книга, 2023. – 456 с.

3. О. Войналович, Т. Білько, Є. Марчишина. Охорона праці у сільському господарстві. Навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2019 – 691 с.

4. І.П. Пістун, А.П. Березовецький, С.А. Березовецький. Охорона праці в галузі сільського господарства (рослинництво). Навчальний посібник. – К.: Книга. 2023. – 367 с.

5. Протоєрейський О.С, Запорожець О.І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.

6. Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: Підручник. – К.: Лібра, 2010. – 559 с.
7. Основи охорони праці: Підручник / За ред. Проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
8. Марчиниша Є., Войналович О. Охорона праці в галузі. Працезахоронні ділові ігри - К.: Центр навчальної літератури, 2021. – 204 с.
9. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + акт-диск.
10. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навчальний посібник - К.: Знання, 2007. – 367 с.

Література з цивільного захисту.

11. Цивільний захист. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр»/ А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. – Перевидання, доповнене та перероблене. – Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард»», 2017. – 144 с.
12. Охорона праці та цивільний захист: Підручн. / О.Г. Левченко, О.І. Полукаров, В.В. Зацарний, Ю.О. Полукаров, О.В. Землянська за ред. О.Г. Левченка. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, «Основа», 2019. – 472 с.
13. Цивільний захист [підручник] / О.І. Запорожець, В.О. Михайлюк, Б.Д. Халмурадов та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 264 с.
14. Безпека життєдіяльності та цивільний захист : підручник / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний. – Київ: Каравела, 2019. – 268 с.
15. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальностями 126 - «Інформаційні системи і технології», 121 - «Інженерія програмного забезпечення» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Ю.О. Полукаров, Н.А. Праховнік, О.В. Землянська. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,40 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 163 с.
16. Екологічна безпека та цивільний захист. Практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освітньою програмою «Інженерія програмного забезпечення інформаційних систем, Інженерія програмного забезпечення комп'ютерних систем» спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Н. А. Праховнік, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська, Н. Ф. Качинська. – Електронне видання (1 файл: 4,71 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 166 с.

17. Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб / О.Г. Барило, П.Б. Волянський, С.О. Гур'єв та ін. – К.: Вид-во «Бланк-Прес», 2014. – 210 с.

18. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: Навчальний посібник/ За ред. С. П. Сонько/ Сонько С.П., Жупінас С.І., Пліщенко С.С та ін. – Львів: «Магнолія 2006», 2009. – 232 с.

19. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – Київ: «Центр учбової літератури», 2008. – 158 с.

11. Основні законодавчі та нормативно-правові акти.

Охорона праці в галузі.

1. Закон України. Про охорону праці. Постанова ВР № 2695-ХІІ від 14.10.1992 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

2. Правила охорони праці в сільськогосподарському виробництві. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2075-12#Text>

3. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п#Text>

4. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-п#Text>

5. Типове положення про комісію з питань охорони праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0311-07#Text>

6. Положення про розробку інструкцій з охорони праці. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0779-17#Text>

7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>

9. Кодекс законів про працю України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

10. Закон України «Про пожежну безпеку». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3745-12#Text>

11. Постанова КМУ № 442 «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». <https://ips.ligazakon.net/document/KMP92442>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337. Порядок проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п#Text>

Цивільний захист.

13. Конституція України. Основний закон України від 28.06.1996 № 254к/96-

ВР (поточна редакція – 01.01.2020) – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

14. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (поточна редакція – 03.04.2022) - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

15. Доктрина інформаційної безпеки України: від 29.12.2016. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514/2009#Text>

16. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 964-VIII - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

17. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Указ Президента України від 16 січня 2013 року № 20/2013 - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>

12. Інформаційні ресурси.

1. <https://dsp.gov.ua>. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці (Держпраці).

2. <https://mon.gov.ua/ua>. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

3. <https://www.dsns.gov.ua>. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій.

4. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>. Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.

5. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій - <http://www.dsns.gov.ua>

7. Верховна Рада України – <http://www.rada.kiev.ua>

8. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/>

9. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

10. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://erriu.ukrtel.net/index.html>.

11. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.

12. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.